

VERGİ BORCU OLANLAR, DİQQƏT!

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə
vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən
İNZİBATİ TƏDBİRLƏR

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

Giriş

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin 1-ci hissəsinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər bir kəsin borcudur.

Vergi Məcəlləsinin 16.1.1-ci maddəsinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri, habelə Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada hesablanmış faizləri, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarını və digər məcburi ödənişləri ödəmək vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aiddir.

Vergi Məcəlləsinin 78.1-ci maddəsinə əsasən, vergi ödəyicisinin hesablarında və ya kassasında vəsaitin, habelə onun əmlakının olub-olmamasından asılı olmayaraq vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məcburidir.

• **Ödənilməmiş vergi məbləğinə faizlər hesablanır.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 53.1-ci maddəsinə əsasən, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə vergi ödəyicilərinə və vergi agentlərinə Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş faizlər tətbiq edilir.

Vergi Məcəlləsinin 59.1-ci maddəsinə əsasən, vergi və ya cari vergi ödəməsi Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə ödənilmədikdə, ödəmə müddətindən sonrakı hər bir ötmüş gün üçün vergi ödəyicisindən və ya vergi agentindən ödənilməmiş vergi və ya cari vergi ödəməsi məbləğinin 0,1 faizi məbləğində faiz tutulur.

• **Bank hesablarına sərəncamlar qoyulur.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 65.1-ci və 65.2.1-ci maddələrinə əsasən, vergi borcları bildirişdə göstərilən müddətdə ödənilmədikdə vergi orqanı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə borcların vergi ödəyicisinin milli və ya xarici valyutada cari və ya digər hesablarından dövlət büdcəsinə alınması haqqında kredit təşkilatına və ya bank əməliyyatları aparan şəxsə icra (ödəniş) sənədi olan sərəncam verir.

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

- **Vergi ödəyicisinin əmlakları (daşınar və daşınmaz əmlakları) siyahıya alına bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 89.1-ci maddəsinə əsasən, vergi ödəyicisi vergi öhdəliyini Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə yerinə yetirmədikdə yaranmış vergi borclarının, habelə həmin öhdəliyin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar vergi borcu üzrə hesablanmış faizlərin və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının ödənilməsinə təmin etmək üsulu kimi onun əmlakı siyahıya alına bilər.

Vergi Məcəlləsinin 89.4-cü maddəsinə əsasən, vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin bütün əmlakı, vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən tələb yönəldilə bilməyən əmlakından başqa digər əmlakı siyahıya alına bilər.

Cinayət Məcəlləsinin 303.1-ci maddəsinə əsasən, siyahıya alınmış və ya üzərinə həbs qoyulmuş əmlakın etibar olunmuş şəxs tərəfindən israf edilməsi, özgənəkiləşdirilməsi, gizlədilməsi, həmçinin dəyişdirilməsinə görə həmin şəxslər cinayət məsuliyyəti daşıyırlar.

- **Avtonəqliyyat vasitələri siyahıya alına bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.8-ci maddəsinə əsasən, Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada vergi ödəyicisinin əmlakının siyahıya alınması üçün tədbirlər görmək vergi orqanlarının hüquqlarına aid edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin 23.1.15-1-ci və 23.1.16-cı maddələrinə əsasən, avtonəqliyyat vasitələrinin cərimə meydançasında yerləşdirilməklə üzərilərinə həbs qoyulması və borc məbləğinin həmin avtonəqliyyat vasitələrinə yönəldilməsi məqsədi ilə

müvafiq məhkəmə orqanlarına müraciətlər edilə bilər.

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

- **Operativ vergi nəzarəti həyata keçirilə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 50.1-ci və 50.2.3-cü maddələrinə əsasən, vergi ödəyicisi tərəfindən vergi qanunvericiliyinin pozulması hallarının aradan qaldırılması barədə vergi orqanlarının tələbləri Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə yerinə yetirmədikdə, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin gəlir götürmək üçün istifadə etdikləri, yaxud vergi tutulan obyektlərin və ya əmtəə-material ehtiyatlarının saxlanması ilə bağlı olan anbar, ticarət və bu qəbildən olan digər binalarında (ərazilərində) (yaşayış binaları (sahələri) istisna olmaqla), nəqliyyat vasitələrində (sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadə edilməyən şəxsi nəqliyyat vasitələri istisna olmaqla) vergi öhdəliklərinin təmin üsulu kimi operativ vergi nəzarəti həyata keçirilə bilər.

Vergi Məcəlləsinin 50.4-cü maddəsinə əsasən, operativ vergi nəzarəti vergi ödəyicisinə əvvəlcədən xəbərdarlıq edilmədən başlanır və vergi ödəyicilərinin faktiki iş vaxtı həyata keçirilir.

- **Xronometraj metodu ilə müşahidə aparıla bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.3-ci və 50-1-ci maddələrinə əsasən, istehsal həcminin və ya satış dövriyyəsinin müəyyənləşdirilməsi və dəqiqləşdirilməsi məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin gəlir götürmək üçün istifadə etdikləri, yaxud vergi tutulan obyektlərin saxlanması ilə bağlı olan istehsal, anbar, ticarət və digər binalarında (ərazilərində) operativ vergi nəzarəti növü olan xronometraj metodu ilə müşahidə aparıla bilər.

- **Borc məbləği əmr icraatı qaydasında alınə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.16-cı maddəsinə əsasən, borc məbləğinin əmr icraatı qaydasında tutulması məqsədi ilə müvafiq məhkəmə orqanlarına müraciətlər edilə bilər.

Mülki Prosesual Məcəllənin 276.1-ci və 276.2-ci maddələrinə əsasən, tələb fiziki şəxslərdən vergilər və dövlət məcburi sığortası üzrə qalıqın alınması haqqında verilmişdirsə, kreditorun tələbi aşkardırsa və ya həmin tələb borclunun mübahisə edilməyən vəzifəsinə əsaslanırsa bu hallarda məhkəmə əmri verilə bilər.

Mülki Prosesual Məcəllənin 284.1-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə əmri qətnamə qüvvəsinə malikdir. Məhkəmə əmrindən şikayət verilə bilməz.

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

- **Borclu fiziki şəxslər inzibati qaydada həbs oluna bilər:**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.16-cı maddəsinə əsasən, borclufiziki şəxslərə inzibati həbs tətbiq olunması üçün məhkəmələrə təqdimat verilməsi məqsədi ilə müvafiq icra məmurlarına müraciətlər edilə bilər.

Inzibati Xətalər Məcəlləsinin 313-1.1-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə və digər orqanların qərarlarının icrası ilə əlaqədar icra məmurunun qanuni tələblərinin yerinə yetirilməməsinə və ya icra məmuru tərəfindən müəyyən olunmuş müddətdə borclunu müəyyən hərəkətləri etməyə və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə məcbur edən icra sənədinin üzürsüz səbəbdən icra edilməməsinə görə fiziki şəxslər işin hallarına görə, pozuntunu törədənin şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla bir ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq olunur.

- **Borclu vergi ödəyicisi cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.12-ci maddəsinə və "Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 11.16-cı bəndinə əsasən, cinayət tərkibi yaradan vergi borcu materialları ibtidai istintaq qaydasında araşdırılması məqsədi ilə Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinə göndərilə bilər.

Cinayət Məcəlləsinin 213-cü maddəsinə əsasən, xeyli miqdarda (iki min manatdan əlli min manatadək olan məbləğ) və ya külli miqdarda (əlli min manatdan yuxarı olan məbləğ) vergiləri və ya məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını ödəməkdən yayınma cinayət əməli hesab edilir.

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

- **Borc məbləği hüquqi şəxsdə nizamnamə kapitalındakı paya yönəldilə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.15-1-ci və 23.1.16-cı maddələrinə əsasən, borclu fiziki şəxs hər hansı hüquqi şəxsdə təsisçi olduqda, borc məbləğinin onun həmin hüquqi şəxsdə nizamnamə kapitalındakı payına uyğun hissəsinə yönəldilməsi məqsədi ilə müvafiq məhkəmə orqanlarına müraciətlər edilə bilər.

Mülki Məcəllənin 80.1-ci maddəsinə əsasən, iştirakçının ortaqlıqda iştirakla bağlı olmayan borcları (şəxsi borcları) üzrə tutmanın iştirakçının tam ortaqlıq əmlakındakı payına yönəldilməsinə yalnız onun başqa əmlakının borcları ödəməyə kifayət etmədiyi halda yol verilir. Həmin iştirakçının kreditorları tam ortaqlıqdan tutmanın borclunun şərikli kapitaldakı payına uyğun ortaqlıq əmlakı hissəsinə yönəldilməsi məqsədilə həmin hissəni ayırmağı tələb edə bilərlər.

Mülki Məcəllənin 94.1-ci maddəsinə əsasən, iştirakçının şəxsi borcları üzrə tutmanın onun məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin əmlakındakı payına yönəldilməsinə yalnız onun başqa əmlakının borclarını ödəməyə kifayət etmədiyi halda yol verilir. Həmin iştirakçının kreditorları məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdən tutmanın yönəldilməsi məqsədilə cəmiyyətin əmlakının borclunun nizamnamə kapitalındakı payına uyğun hissəsinin dəyərini ödəməyi və ya bu əmlak hissəsinə ayırmağı tələb edə bilərlər.

Mülki Məcəllənin 112.5-ci maddəsinə əsasən, kooperativ üzvünün şəxsi borclarına görə tutmanın kooperativ üzvünün payına yönəldilməsinə yalnız həmin borcları ödəmək üçün onun başqa əmlakı kifayət etmədikdə kooperativin nizamnaməsi ilə nəzərdə tutulan qaydada yol verilir.

- **Borc məbləği əmək haqqına yönəldilə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.15-1-ci və 23.1.16-cı maddələrinə əsasən, borclu fiziki şəxs Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondundan əldə edilmiş məlumata əsasən hər hansı bir yerdə muzzdlu işçi kimi çalışdıqda, borc məbləğinin onun muzzdlu işlə əlaqədar gəlirlərinə yönəldilməsi məqsədi ilə müvafiq məhkəmə orqanlarına müraciətlər edilə bilər.

- **Borc məbləği məhkəmə qərarı ilə məcburi qaydada alınə bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.15-1-ci və 23.1.16-cı maddələrinə əsasən, borc məbləğinin vergi ödəyicisindən məcburi qaydada alınması məqsədi ilə müvafiq məhkəmə orqanlarına müraciətlər edilə bilər.

Vergi borcları vaxtında ödənilmədikdə həyata keçirilən inzibati tədbirlər:

- **Borc məbləği tələbin icraya yönəldilməsi qaydasında alına bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.16-cı maddəsinə əsasən, borc məbləğinin tələbin icraya yönəldilməsi qaydasında tutulması məqsədi ilə müvafiq icra məmurlarına müraciətlər edilə bilər.

“İnzibati icraat haqqında” Qanunun 82.1-ci və 82.2-ci maddələrinə əsasən, pul tələblərinin ödənilməsi ilə bağlı inzibati aktların məcburi qaydada icrası “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məhkəmə icraçıları tərəfindən icra edilir. İnzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqan tələbin icraya yönəldilməsi haqqında qərar qəbul edir.

Bu halda tələbin icraya yönəldilməsi üçün məhkəmə qərarının qəbul edilməsi tələb olunmur.

- **Borclu fiziki şəxslərin ölkədən getmək hüququ məhdudlaşdırıla bilər.**

Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 23.1.16-cı maddəsinə əsasən, borclu fiziki şəxslərin ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması məqsədi ilə müvafiq icra məmurlarına müraciətlər edilə bilər.

“İcra haqqında” Qanunun 84-1.1-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə qərarları əsasında verilmiş icra sənədləri könüllü icra üçün müəyyən olunmuş vaxtda borclu tərəfindən üzrsüz səbəbdən icra edilmədikdə, borclunun ölkədən getmək hüququ icra məmurunun əsaslandırılmış təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə müvəqqəti məhdudlaşdırıla bilər.

Borclunun ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması barədə icra məmuru tərəfindən dərhal borclunun özünə, tələbkara və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verilir.

www.taxes.gov.az